

VÄRAVA EES: setu naine väljub kloostrist, taamal paistab Varvara koguduse kirik. Fotod Arvi Matvei kogust

RIIGIVANEM KÜLAS: Jaan Teemant Petseri kloostri juubelpidustustel.

ILUS JA KORRAS: aastakümneid tagasi oli kloostri sisemus mõnevõrra avaram.

Petseri klooster: en

Setomaa ajaloolise pealinna Petseri keskseks vaatamisväärsuseks on imposantne kompleks – Petseri mungaklooster. Loo kloostri, mille kõrval on setod aastasadu elanud – olgu kas Eesti Vabariigi maakonnakeskuses või Vene võimu all – pani kirja AVO SUURVÄRAV.

Klooster on asutatud 28. augustil 1473. aastal kui õigeusu mungaklooster, samast ajast paikneb seal ka Jumalaema Uinumise peakirik, mille praegune fassaad on päri 18. sajandist.

Petseri kloostri ajalugu ulatub sajandite taha. Pärimuse kohaselt, mille mungad hiljem üles kirjutasid, on teada, et looduslikule koopale liivamäes sattus esmakordselt peale keegi talumees. See oli 1392. aastal. Koopa esimeseks elanikuks oli teadmata kust tulnud munk Markus. Tema kõrval kaevasid hiljem endale elamud jooksikud Tartust, Pihkvast ja Irboskast. Nende koobaste järgi (vana slaavi keeles – petšorõ) saigi hiljem linn oma nimetuse – Petšorõ, eesti keeles Petseri.

1470. aastal saabus sinna sakslaste tagakiusamise eest Tartust põgenenud preester Joann Setšnik koos naise ja lastega. Munkade abiga ehita ta pühasse mäesse koobaskiriku, mis sai 1473. aastal sisse õnnistatud Novgorodi peapiiskopi Feofili loal Jumalaema Uinu-

mise pühal. Joann Setšnik pühitses end mungaks Joonas nime all, tema naisest sai nunn Vassa. Kloostri asutajad Markus, Joonas ja Vassa on maetud kloostrisse.

Ehitas müürid

Klooster-kindluse müürid ehitas Vene tsaar Ivan Julm alles Liivi sõja aastail 1553-1565. Kivid olid toodud kahekümne versta kauguselt Irboskast.

✕✕ **Seda teed, mille kaudu Ivan Groznõi kandis maharaiutud peaga kloostriülemat nimetatakse sellist ajast peale „vereteeks”.**

Sellega pidid tegelema pea kõik ümbruskonna talupojad. Vallikraavid kaevasid aga sõdurid hiljem Peeter I käsul.

Üleval kloostri sissekäigu juures leidis 1570. aastal suur ülekohus. Äkitselt saabus kloostrisse vägev tsaar Ivan Julm isiklikult. Temale läks

vastu kloostriülem Kornelius, rist käes. Selle asemel, et vastata tema tervitussõnadele, haaras valitseja mõõga ja raius tal pea maha.

Kuid sealsamas kahetses tsaar tehtut, sai aru, et Kornelius ei saanud olla süüdi neis hirmsates kuritegudes, millest laimajad Moskvasse kaebasid. Tsaar tõstis tapetu kätele ning kandis ta alla Uspenski kiriku juurde. Seda teed, mille kaudu

Ivan Groznõi kandis maharaiutud peaga kloostriülemat nimetatakse sellist ajast peale «vereteeks».

P i h k v a -

Petseri sur-nute eestpalveraamatus on sellest sündmusest jutustatud allegooriliselt: «Kloostriülem Kornelius on sellest kaduvast elust saadetud maapealse isanda poolt taevase isa juurde igavesele elule 1570. aastal 69 aasta vanuselt.» Tsaar Ivan on oma järelemõtlematut tegu kahetse-